

Heidi Hayes Jacobs (ur.),

CURRICULUM 21, Essential Education for a Changing World.

Alexandria, Virginia USA: ASCD, 2010., 251 str.

Knjiga *Curriculum 21, Essential Education for a Changing World* na 251 stranici ujedinjene 13 radova različitih autora, unoseći snažna promišljanja, promjene, živost i inovativnost u sustav obrazovanja. Omogućuje uvid u ključna područja na koja se odnosi: sadržaj kurikuluma i procjenu što zadržati, što kreirati i kako rabiti novu tehnologiju u kreiranju kurikuluma; kako kvalitetno iskoristiti vrijeme i prostor za grupiranje učenika i osoblja; kako tehnologija transformira poučavanje te kako iskoristiti vještinu današnjeg učenika koji se s lakoćom služi modernom tehnologijom. Autori žele potaknuti dijalog, raspravu i akciju za razmatranje na svim razinama – u školskim sustavima, okruzima i državnim uredima za obrazovanje – kako bi pokrenuli stvaranje kurikuluma za 21. stoljeće. *Curriculum 21* svojevrsan je vodič u transformaciji i stvaranju suvremenoga kurikuluma koji zadovoljava potrebe mladog čovjeka i odgovara vremenu u kojem živimo.

U uvodu autorica postavlja provokativna promišljajuća pitanja: Za koju godinu pripremamo naše učenike? Pripremamo li ih uopće za sadašnje vrijeme? Učimo li naše učenike one jezike koji će biti korisni, dominantni i utjecajni kada oni odrastu? Temeljna tvrdnja jest da je nužno obnoviti i oživiti kurikulum prilagođavajući ga vremenu u kojem živimo. Hayes Jacobs razmatra aktualni obrazovni ustroj u Sjedinjenim Američkim Državama, kritizirajući konstantno ponavljanje kurikuluma u školskome sustavu. Iznosi kratki povijesni razvoj kurikuluma u američkom obrazovnom sustavu, završavajući tezom da škole nisu bile, u pravom smislu riječi, dizajnirane za učenike. Nužnost onoga što škole trebaju nisu reforme, nego potpuno nove forme. Novi kurikulum potrebno je revidirati, tj. aktualne sadržaje, vještine i vrednovanja zamijeniti pravodobnim izborima, pri čemu treba imati na umu četiri ključna čimbenika koji utječu na kurikulum: raspored (kratkoročni i dugoročni);

način na koji grupiramo učenike; osobne karakteristike i iskorištavanje prostora (virtualnoga i fizičkoga), te njihovim međudjelovanjem potaknuti stvaranje suvremenoga kurikuluma.

Nadogradnja kurikuluma – procjene vještina za 21. stoljeće naslov je poglavlja u kojem Hayes Jacobs iznosi tri temeljna elementa kurikuluma: sadržaj, vještinu i vrednovanje. Svaki element mora biti revidiran i međusobno usklađeno povezan. Model poboljšanja i obnove kurikuluma počinje razmatranjem tipova vrednovanja, pritom se krećući prema promjeni sadržaja te razmatrajući poželjne vještine i specifična znanja. Iskustvo pokazuje da je vrednovanje postojećega snažan i provokativan korak naprijed jer zahtjeva od nastavnika suočavanje s prošlom praksom te prepoznavanje postojanja nečega što još moramo naučiti. Autorica navodi korake revizije vrednovanja i vještina u smislu angažmana učenika sa specifičnim vještinama potrebnim za 21. stoljeće. Za stvaranje takvog učenika potrebni su: procjena alternativa u nastavi; sagledavanje postojećih tehnoloških alata; zamjena aktualnih testova procjene modernima; međusobna razmjena novih testova procjene s kolegama i učenicima; uvrštavanje tih promjena u školski kalendar. Naglasak je na partnerstvu svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa koji povezuje, dovodeći tako do stvaranja općih vještina poput kreativnosti i inovativnosti, kritičkoga razmišljanja i rješavanja problema te komunikacije i kolaboracije. Vidljiva je promjena i u angažmanu političkih, poslovnih i kulturalnih institucija koje pokreću školski angažman za nužan razvoj onih specifičnih znanja koja su potrebna i primjenjiva u suvremenoj praksi. Da bi se omogućio razvoj specifičnih vještina za 21. stoljeće, potrebno je ugraditi moderne pristupe, tehnike i alate u kurikulumski koncept.

Hayes Jacobs daje svoj osvrt i u poglavlju *Nadogradnja sadržaja: provokacija, osnaživanje i zamjena*. U

njemu nastoji upozoriti na važnost proučavanja svakoga predmetnog područja kurikuluma kako bi se prošle potencijalne provokacije te područja za reviziju i zamjenu. Ključna su pitanja za razmatranje: Koje sadržaje zadržati? Koje sadržaje odbaciti? Koje sadržaje treba kreirati? Odgovoriti na ta pitanja možemo jedino tražeći ono što je temeljno i izvanvremensko, tragajući za potrebnim i zastarjelim te onim što nužno treba kreirati. Autorica navodi osnovna načela nadogradnje sadržaja na koja treba obratiti pozornost: globalna perspektiva; osobna i lokalna perspektiva; psihički, emocionalni i akademski razvoj u kontekstu izbora sadržaja; mogućnost profesionalnog razvoja, dinamičnost razvoja disciplina te tehnologija i mediji, koji šire moguće izvore sadržaja i omogućavaju aktivnost. Naglasak je stavljen na društvene znanosti, kao polazište u rješavanju temeljnih suvremenih pitanja. Nužna je implementacija znanosti u praksi za učenike te organizacija kurikuluma koji je usmjeren na problem, a nikako oslanjanje na tradicionalan i rigidan pristup koji odvaja znanstvene discipline i ne sagledava problem interdisciplinarno. Autorica izdvaja izazov u promišljanju na koji način možemo znanstveno znanje učinkovnije integrirati u kurikulumu i takvu integraciju povezati s iskustvom učenika i studenata, potičući tako njihove znanstvene afinitete.

Poglavlje *Nova vizija škole: ponovno osmišljavanje i ujedinjavanje struktura školskih programa* bavi se osmišljavanjem škole za 21. stoljeće i reformskog pokreta gdje je za omogućavanje spomenutoga nužno uzeti u obzir dva klasična temeljna načela: 1) forma bi uvijek trebala slijediti funkciju i 2) cjelina je suma dijelova. U skladu s tim, autorica iznosi temeljne strukture za implementaciju dinamičnog kurikuluma, poput rasporeda, grupacije učenika, grupacije profesionalaca, te fizički i virtualan prostor, s naglaskom na uzajamno djelovanje ovih struktura, što uzrokuje učinkovitost obnove i modernizaciju kurikuluma. Cilj je implementirati proces realnoga i proaktivnoga među grupe učitelja, administratore, roditelje, studente, učenike, članove zajednice koji su spremni i koji žele napredovati. Kritike vremenskog ograničenja nastavnih sati iznesene u ovom poglavlju upućuju na pogrešnu orijentaciju nastavnika i učitelja, koji se usmjeravaju na sadržaje koje mogu „ugurati” u sat od 40 minuta kako bi „prošli” novo gradivo ne postavljajući pitanje koliko je vremena stvarno učeniku potrebno da apsolvira i usvo-

ji novi sadržaj. Autorica ističe nužnost odstupanja od rasporeda i fleksibilniju, vremenski neograničenu nastavu. Temeljno pitanje kojim se bavi jest - može li tim za stvaranje kurikuluma 21. stoljeća osmisliti potrebnu verziju škole koja ima fleksibilnost i regulativnost, dnevne rasporede, višestruke profesionalne orijentacije, zatim ponuditi velik broj studentskih grupa rabeći virtualan i fizički prostor te biti direktno odgovoran za studente/učenike koje obrazujemo. U tom ocrtava se vizija suvremene škole.

Stephen Wilmarth, autor poglavlja *Pet socioteknoloških trendova koji su promijenili sve u učenju i poučavanju*, govori o tehnologiji, ali ne samo o integriranju tehnologije u kurikulum, nego o društvenim trendovima i utjecaju tehnologije, spominjući način na koji tehnologija i društvena adaptacija mijenjaju učenje i poučavanje. Postavlja pitanje - što znači biti obrazovan u 21. stoljeću. Iskustvo današnjih studenata suprotno je našem iskustvu pismenosti koje je sadašnje znanje zajednički prihvaćalo i institucionaliziralo u obrazovne sustave koje su razvile prijašnje generacije i koji su služili okviru današnjih sustava obrazovanja. Snaga socijalnih medija i mrežnih tehnologija u poučavanju utječe i na formalne obrazovne sustave. Socijalne mreže snažan su alat za povećanje procesa učenja „biti” ili definiranje naših identiteta, ali i dio iskustva svih prijašnjih generacija. Autor govori o novom semantičkom *webu* koji će poboljšati kvalitativno i kvantitativno istraživanje informacija. Dajući informacijama tzv. digitalni DNK, semantički *web* svima dopušta brz pristup znanju, bilo kada i bilo gdje, s pomoću kontekstualnog instinkta koji posjeduje. Kao takav, služi kao primjer u revoluciji pretraživanja informacija i njihovoj dostupnosti. Ključna je odgovornost edukatora koja je u ulozi utvrđivanja načina na koji odgovaramo na tehnološke trendove i društvenu adaptaciju koja treba biti u skladu s onim što poučavamo studente i učenike, ali i s načinom na koji oni (i mi) učimo. Dopustiti socijalnoj adaptaciji tehnologije da nas informira o najboljoj praksi za ostvarenje izazova u težnji prema razvoju formalnog obrazovanja i procesa nije samo potreba, nego imperativ.

O globalizacijskim trendovima i obrazovanju govori Vivien Stewart u poglavlju *Razred - toliko širok koliko i svijet*. Ističe nužnost transformacije američkog obrazovnog sustava, odnosno prilagođavanja globalizacijskim standardima i kontekstu. Analizira glavne

globalizacijske trendove koji utječu na obrazovanje te opisuje djelatnost inovativnih škola s ciljem stvaranja učenika koji su sposobni i globalno kompetentni. Predlaže koje korake politički sustavi trebaju slijediti kako bi globalno obrazovanje postalo dostupno svima. Naglašava važnost postavljanja nacionalnog cilja, a to jest da svi učenici i studenti trebaju izrasti u globalno kompetentne osobe, pripremljene za nadmetanje, povezanost i suradnju s vršnjacima u svijetu. Postavljajući pitanje definiranja vještina za globalno kompetentne studente, Stewart u definiciju uključuje sljedeće: znanje o ostalim dijelovima svijeta, kulturi, ekonomiji i globalnim pitanjima, vještine komunikacije na stranim jezicima, sposobnost rada u interkulturalnim timovima, razumijevanje za raznolikost kulture te odgovornost kao aktera u globalnom kontekstu. Globalni trendovi koji transformiraju kontekst budućih generacija jesu: ekonomski trendovi, znanost i tehnologija, demografski trendovi, trendovi u sigurnosti i građanstvu te trendovi u obrazovanju. U skladu s navedenim, nužna je prilagodba globalnim trendovima, tj. transformacija obrazovnih sustava kako bismo učenike i studente obogatili znanjima i vještinama potrebnima za uspjeh u novoj, globalnoj eri.

U poglavlju *Učiniti učenje neodoljivim - Putovanje srednje škole Mabry* Tim Tyson iznosi praktičan primjer inovativnosti i uspjeha. Riječ je o entuzijazmu nastavnika i učenika srednje škole Marby u Marietti, u Georgiji, koja je jedna od najuspješnijih umjetničkih škola u zemlji. Prikazuje odstupanje u radu s učenicima od pasivnog procesa i znanja koje su djeca primala, prema aktivnom angažmanu učenika za otkrivanje i stjecanje znanja. Cilj jest stvoriti školu koja maksimalno potencira postignuća svakog učenika, a ne njeguje minimalnu izvedbu temeljenu na minimalnim standardima za sve učenike. Maštovitim projektima učenika, koncertima te suvremenom nastavom prilagođenom tehnološkim novitetima, koja je dostupna putem interneta, *ipada* i *smartfona*, škola Mabry čini učenje prožimajućim životnim procesom.

Medijska pismenost: Pismene vještine za 21. stoljeće poglavlje je u kojemu autor Frank W. Baker iznosi činjenicu da više ne živimo u vremenu tiskanoga svijeta, nego smo okruženi virtualnom imaginacijom, porukama koje znaju funkcionirati i na podsvjesnom nivou. U 21. stoljeću „tekst” i „pismenost” nisu više ograničeni na riječi na papiru, i oni primjenjuju pokretne

imaginacije poput fotografije, televizije i filma. Biti pismen sada znači razumjeti wikije, blogove, digitalne medije i ostale nove tehnologije. To podrazumijeva i postavljanje, skidanje te miješanje glazbe, fotografija, kratkih videa i filmova; slanje tekstualnih poruka putem mobitela i ostalih mobilnih uređaja; povezivanje i komunikaciju s pomoću društvenih mreža; postavljanje i *online* uređivanje digitalnih videa; kreiranje bloga, videoigre, digitalne produkcije i grafičke novele; sudjelovanje na forumima i u virtualnim videoigrama. Baker u središte stavlja pitanje - gdje učenici uče o medijskoj pismenosti i načinu korištenja spomenutih alata. Sigurno ne u školi. Iznimno je važno poučavanje medijske pismenosti, koje treba obuhvatiti evaluaciju novih medija te osposobiti učenike da kritički sagledaju, razumiju i iskorištavaju moć medija u 21. stoljeću. Također daje odgovor na pitanje definiranja medijske pismenosti u smislu obuhvaćanja analize medijskih poruka, ali i kreiranja medijskih proizvoda.

S digitalnim portfolijama David Niguidula upoznaje čitatelja u poglavlju *Digitalni portfoliji i kurikularne mape: Povezivanje rada nastavnika i učenika*. Autor definira digitalne portfolije kao multimedijske zbirke učenikovih radova koji pokazuju njegove vještine i znanje. Sadržavaju dokumente, slike, prezentacije, audio i video klipove koji se odnose na učenikov rad. To su prikazi onoga što učenici i studenti znaju i što će moći učiniti te njihovih mogućnosti u prezentaciji vlastita rada vršnjacima, roditeljima i nastavnicima, dajući tako ozbiljnu dimenziju tom radu.

Obrazovanje za održivu budućnost proučava Jamie P. Cloud. Iznosi temeljna pitanja kojima se obrazovanje za održivost bavi: Kakvu budućnost želimo? Što želimo održati, za koga i koliko dugo? Okvirna područja na koja moramo usmjeriti učenje o održivom razvoju u traganju za odgovorima jesu: kulturalno očuvanje te oblikovanje kulturalnog identiteta i prakse u smislu doprinosa održivoj zajednici; odgovorno lokalno/globalno građanstvo; dinamičnost i promjenjivost prirode i života; održivost ekonomskog razvoja; zdravo zajedništvo; život u skladu s ekološkim/prirodnim postavkama i principima; inoviranje i utjecaj na budućnost, višestruke perspektive te značenje povezanosti s mjestom u kojem živimo kreirajući tako zdravo zajedništvo. Primjena sve šire lepeze znanja i aktiviranje vještina i stavova za stvaranje pogodnih uvjeta održivoga razvoja postaju tako prioritet u globalnom

razvojnem kontekstu zajednice koja teži boljoj i kvalitetnijoj budućnosti.

Alan November svjestan je bojazni od suvremenih alata u razredima koji su u stanju remetiti razredni sustav. No ako transformiramo kulturu poučavanja u onu koja usvaja snagu modernih alata, korist od suvremenih tehnologija raste. Danas djeca odrastaju u vremenu brzog pristupa informacijama i globalnim komunikacijama koje su dostupne iz njihovih džepova i gotovo su besplatne. Imamo snažne alate, lake za upotrebu, koji učenicima i studentima pružaju mogućnost doprinosa razredu, dajući im zahtjevne i motivirajuće zadatke koji ih pripremaju za produktivnost u globalnoj ekonomiji. Problem zapravo nije uključivanje tehnologije u razredne organizacije, nego promjena kulture poučavanja i učenja! Učenici i studenti odavno su odabrali *MySpace* i *Facebook* za vlastitu komunikaciju i socijalnu interakciju. Ključno ih je, stoga, osposobiti da rabeći moderne alate pridonose svojoj školi i okolini. November postavlja pitanje - možemo li promijeniti tradicionalnu kulturu poučavanja i učenja tako da učenici i studenti preuzmu odgovornost za važan doprinos vlastitom učenju i učenju zajednice u kojoj žive. Ako je odgovor potvrđan, tada imamo mogućnost širiti jednakost poučavanja u našim školama te mnogo dublje i aktivnije angažirati učenika i studenta u procesu vlastita rasta.

Stvaranje povezanosti učenja s današnjim tehnološki pametnim studentima naziv je poglavlja u kojem Bill Sheskey iznosi svoje iskustvo u radu s učenicima pri upotrebi moderne tehnologije u nastavi. Smatra da integriranje tehnologije u razred omogućava nastavniku bolju povezanost s učenicima. Naglašava pritom višesatnu stimuliranost današnjih studenata i učenika videoigrama, televizijom, uređajima i mrežnom komunikacijom. Stoga naša svjesnost o toj relevantnoj činjenici nužno mora mijenjati pristup nastavi i kurikulumu. Uzrok dosade u razredu jest studentska percepcija da su metode kurikuluma irelevantne u načinu na koji oni uče. U skladu s tim, nastavnik ima izazov - osmisliti suvremeni kurikulum, bogat i relevantan učenicima koji imaju brz pristup svemu što žele naučiti. Autor navodi neke od alata koji se rabe u suvremenim učionicama: velika platna za projekcije, interaktivne ploče spojene na internet, digitalne fotografije, novi i brži pristup internetu, mp3, *podcast*, internetski alati poput

blogova i wikiprostora, Googleovi alati koji su izvrsni za komunikaciju budući da ih većina učenika i studenata svakodnevno upotrebljava u socijalnoj virtualnoj interakciji. Metode rješavanja problema ubrzano se mijenjaju zbog dostupnosti informacijama i mogućnosti suradnje u rješavanju problema. Sheskey primjećuje da smo prije skupljali znanje kako bismo postali inteligentni, a sada se inteligencija mjeri uspješnošću primjene znanja u postavljanju pravih pitanja o tome kako riješiti svjetski relevantne probleme. Uzimajući u obzir navedena razmatranja, zaključuje da ako nastavnici mogu sebe nazvati „digitalnim imigrantima” i shvatiti današnje mlade kao „digitalne starosjedioce”, bit će otvoreni za pokretanje nužnih promjena u razredima.

U posljednjem poglavlju *Potrebno je naviknuti se: Promišljajući o kurikulumu za 21. stoljeće* Artur L. Costa i Bena Kallick podsjećaju da promjena načina razmišljanja o tome što i kako poučavamo te način procjene učenika zahtijevaju otvoreni um, fleksibilnost, strpljenje i hrabrost, ali i vještine poput kreativnosti, inovativnosti, kritičkoga mišljenja, komunikacije te suradnje. Takva vizija omogućava stvaranje kurikuluma koji osigurava razvoj individualnosti pojedinca i predviđeni prostor za angažman u cjeloživotnom obrazovanju. Svjesnost da su rast i promjene uvijek u neravnoteži treba biti misao vodilja u ustrajnosti u stvaranju suvremenijeg, modernijeg, učenicima prihvatljivijeg kurikuluma.

Knjiga *Curriculum 21* nesumnjivo potiče na preispitivanje promišljanja o suvremenom kurikulumu i problemskim pitanjima. Analizira shvaćanja o tome što suvremeni kurikulum jest i kakav je potreban želimo li dosegnuti maksimalan potencijal mladoga čovjeka. Autori govore o efikasnom, suvremenom i globalno odgovornom djelovanju koje povezuje suvremene alate i tehnologiju s tradicionalnim shvaćanjem odgojno-obrazovnog procesa. Nesumnjivo je da time motiviraju na doprinos i angažman u kreiranju suvremenog kurikuluma za 21. stoljeće, potrebnog za iduće generacije mladih i zahtjeve koje pred njih stavlja postmoderno društvo. U skladu s tim, daju uvid u potrebne vještine i sposobnosti koje su imperativ za kreiranje globalno kompetentnog pojedinca koji će raspoloživim kvalitetama pridonositi napretku te suživotu zajednice i okoline koja ga okružuje. Stoga, jesmo li doista svjesni kakvu odgovornu ulogu imamo?

Sara Kakuk